Татар.
3-259

بالالر ایچون

نصیحت

برنچی

اثر: رضاءالدین بن فخرالدین

(۱۰نچی طبع)

981/19

اورنبورغده «وقت» مطبعه‌سی.

ТИПОГРАФІЯ ГАЗ. „ВАКТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГѢ.
1916

Из фондов Российской национальной библиотеки

Татар.
3-259

بالالر ایچون

نصیحت

برنچی

اثر: رضاء الدین بن فخرالدین

(۱۰ نچی طبع)

Из фондов Российской национальной библиотеки

Инв. № 8534

اورنبورغده «وقت» مطبعه‌سی.

ТИПОГРАФІЯ ГАЗ „ВАКТЪ“ ВЪ ОРЕНБУРГѢ.
1916

Из фондов Российской национальной библиотеки

بسم الله الرحمن الرحيم

آتا و آنا

١) ای حرمتلو بالالر ! باشقه‌لرغه خدمت کورساتوچی یاخشی کوکُللی کشیلر ، اوزلری‌ده حرمت کوررلر ویاقین کورلورلر ، مونی ایسه اوزکزده بله‌سز . سزنڭ آتا و آنالرکز ، سزلرگه ایڭ آور ومشـقتلی خدمتلرنی ایتدیلر و همیشه‌ده ایته‌لر . هر وقت سز نڭ ایچون طریشه‌لر الله‌تعالی گه یالوا-روب سز نڭ ایچون دعا قیله‌لر . ایندی سز ده آلارنڭ بو یاخشیلقلرینی وبو خدمتلرینی کامل قیلوب قایتارکز ، کوچکز یتسه و یتماسه‌ده همیشه آلارغه اخلاص ایله خدمت ایتکز و حرمت کورسه‌تکز ! الله تعالی آتا اناغه یاخشیلق قیلورغه قوشدی و رسول اکرم افندمز ، حضرتلری‌ده : «آتا آنالرینی رضا ایتوچی بالالردن الله‌ده رضا بولور» دیدی .

٢) کیله‌چك کونده ، حرمتلی و فائده‌لی بولووکزنی آتا و آناکز امید ایتوب طورالر و الله تعالی حضرتندن صوریلر . ایمدی سزلرده موندی ایزگولکلرگه قارشو یاوزلق ایتوچیلردن بولماکز ، آلارنڭ نصیحتلرینی ، قورقوب و اورکوب گنه توگل ، بلکه یاراتوب طوتکز . چونکه آلار کوب صناولری سببندن بو دنیا حالینی وسز بلمه‌گان کوب سرلرنی بلگانلردر .

٣) کشینك اطاعتلی بولوی کوکلی یا خشیلغندندر . سز گه ایڭ یاقین کیمسه‌لرده آتا و آنالرکزدر . شونڭ ایچون آلارغه هر وقتده اطاعتلی بولکز ، اش‌ده و سوزده آلارغه قارشو کیلمه‌کز ، بو سببدن آلارنڭ کوکُللری‌ده واوز کوکُللرکزده راحت و دنیاده طوروکزده گوزل بولور .

Из фондов Российской национальной библиотеки

٤) آتا آنالرڭز آلدنده ادبلی بولڭز ، آلارنڭ سوزلرینی یاخشی طوتڭز. آلار ایله آرتق قچقرمی‌غنه ادب ایله آچیق سویله‌شڭز. آلار آیاق اوستنده طورغانده سزلر اوطوروب طورماڭز .

٥) بهادرلق، آدم بالالرنده حرمتلی بر صفتدر. الوغلر مجلسنده بولوب آلاردن حکمتلی سوزلر ایشتو عقلنی آرتدرا و علملکنی کوبه‌یته‌در. شونڭ ایچون یوره‌کسز بالالر مثالنده آتالرڭز مجلسنده اوطوردن قورقمه‌ڭز و بلمه‌گان هم آڭلاماغان نرسه‌لرڭزنی آلاردن صوراڭز .

٦) یورگان وقتلرڭزده آتاڭز اوچراسه آڭا هم آنڭ ایله برگه بولغانلرغه سلام بیروب امرلرینی کوتوب طورڭز! اگرده اوطوروب طورغان وقتڭزده کیلسه‌لر آچیق یوز ایله آیاق اوستینه طورڭز !.

٧) آتاڭز وآناڭز نیندی نرسه بیرسه‌لرده اوزلرینڭ مرحمتلری ایله بیررلر. شونڭ ایچون نرسه صوراغان وقتڭزده یانلرنده چیتلر یوق وقتده ادب ایله صوراڭز. اگرده صوراغان نرسه‌ڭزنی بیرماسه‌لر کوب بورچیماڭز. زیراسزگه نیندی نرسه کیره‌ك ونیندی نرسه کیره‌ك توگل ایکانلیگی و سزلرگه ننیدی اشلر موافق بولوب بولماوینی آلار آرتغراق بلورلر.

٨) کیره‌ك آتاڭزنڭ اڭ یاقین دوستی‌ده بولسون ، آتاڭز رخصتندن باشقه، حاجت صورامق عیب و عائله حرمتینی یبارودر. شونك ایچون یوموشلرڭزنی چیتلردن توگل بلکه آتاڭزدن‌غنه صوراڭز .

٩) بالا چاغنده آقچه طوتارغه اوگره‌نمگان کشیلر الوغ بولغاچده آقچه طوتا بلمازلر و دنیاده یاخشی کون کوره‌لمی بار بایلقلرینی اسراف قیلورلر. شونك ایچون آتاڭز بیرگان آقچه‌لرنی طوتا بلورگه اوگرانڭز، «بو آز آقچه‌غنه !» دیمه‌ڭز ، چونکه بو کون، سزنڭ کیره‌کلرڭزده آزدر .

١٠) بعض بالالر آتالرینڭ ماللرینه اشانوب هیچ بر کسب و اش یولینه کرمی یالقاولقغه عادت ایته‌لر. آخرنده آقچه‌لری‌ده بته ترکلك ایته‌ر ایچون قولده هنرده بولمی. اوشبونڭ ایچون آتا مالینه اشانوب طورمی بلکه نی قدر بای بالاسی بولسه‌ڭزده اوزڭزنی یارلی کشی بالاسی حساب ایتوب هنر

اوگره‌نو اجتهادنده بولڭز!.

١١) دنیاده طورغان مدتده شادلقلرنی سویله‌ر و قایغولرنی چیشوب ایچنی بوشاتور ایچون یاقن و الڭ اشانچلی بر کشی‌گه محتاجلق بولادر. لکن بالالر ایچون آتا ایله آنادن آرتق اشانچلی کشی هیچ بولماز. آلار بالانڭ شادلغی ایچون اوزندن آرتق سوینه‌لر و حسرتلری ایچون قوللرندن کیلگان چاره‌لرنی کوروده کمچیلك ایتمیلر. شونڭ ایچون سرلرڭزنی آلارغه‌غنه سویله‌ڭز، سرلرڭزنڭ خزینه‌لری هر وقتده آتا و آنالرڭزنڭ کوڭللری بولسون!

١٢) کوزگه کورنگان بر نرسه‌گه قزغوچی بولماڭز. آنالرڭزنڭ جیوب قویغان و قوناقلر ایچون حاضرله‌گان نرسه‌لری یاننده یورمه‌ڭز، ضرر ایتمه‌ڭز! آنالرندن رخصتسز بولای اشله‌وچی بالالر موندی اشلرگه عادت ایتارلرده آخرنده اوغری بولورلر.

١٣) ته‌نگز اوسوب کوچ کرگاچ، قوللرڭزدن کیلگان اشلرده آتا و آنالرڭزغه یاردم ایتڭز، آلار سزنڭ یاش وقتلرڭزده وضعیف کونلرڭزده تربیه‌له‌ب سزلرنی اوسدردیلر. بر کون بولور سزلرده آتا بولورسز، شول کون سزلرنی‌ده بالالرڭز حرمتله‌رلر. رسول اکرم حضرتلری: «آتالرڭزغه ایزگولك ایتڭز سزلرگه بالالرڭز ایزگولك ایته‌ر» دیدی.

١٤) بعض بالالر آتالرینڭ تربیه‌لری و مرحمتلری کوله‌گه‌سنده راحت اوسکاندن صوڭ آتالرینڭ فکرلرینه قارشو کیله‌لر و آلارنڭ سوزلرینی ایشتمیلر. آلارنڭ بلولرینی آز کوروب کوله‌لر. سزلر شوندی انصافسز بولماڭز.

١٥) تیوشسز بر اش قرشسه‌لر هیچ طغزلانمی و کوڭللرینی جراحتلدرمی گنه انصاف ایله شول اشنڭ تیوشسز ایکانلگینی بلدررگه طرشڭز.

طوغانلر.

١٦) طوغانلرڭز، آتا و آنالرڭز صوڭنده ایڭ یاقینلرڭزدر. شونڭ ایچون آلار ایله هر وقت ادبلی و مرحمتلی بولڭز. آلارنڭ الوغلرینی آتا و آنا

Из фондов Российской национальной библиотеки

اورننده حساب ایتوب، اطاعتلی بولـگز، سوزلری بوینچه یورگز. کچوکلرینه شفقتلی بولوب آلارنی اصلا رنجتمه‌گز و قاتیغ کوڭللی هم اویاتسز بولماڭز.

۱۷) طوغانلرڭزده یارامغان بر اش کورلسه یاخشی سوز ایله: «بو عیبدر» دیب مذکور اشنڭ کیلشمه‌دکینی بیان ایتگز.

۱۸) طوغانلرڭز اوستندن آتا و آنالرڭزغه سویله‌مه‌ڭز. چونکه موندی بالالر شوندی اشلرگه عادت ایته‌رلر و الوغ اوسکانلرندن صوڭده سوز یورتوچی بولورلر. اگرده بولسه یاخشی اشلرینی سویله‌ڭز.

۱۹) طوغانلرڭزنڭ اوزلری أیتولرینی کوتوب طورمی هر اشلرنده یاردمچی بولـگز، قولـگزدن کیلـگان ایزگولـکلرنی آلاردن قزغاناڭز.

۲۰) طوغانلرڭزنڭ سرلرینی صاقلاڭز، آلارغه شادلق خبرلر سویله‌ب اگرده آلارغه ضررلی بولماسه یمانلرینی سویله‌مه‌ڭز. سوزڭز و اشلرڭز ایله آلارغه اخلاصلی بولـگز. عیبلرینی یاشرڭز. هروقت آلارغه آچیق یوز و کیڭ کوکره‌ك ایله قارشو بولـگز.

۲۱) بعض بالالر آتالری وفات بولغان صوڭ مال بولو حقنده طوغان و قارنداشلر ایله بوزوشالر. بر بری حقنده ادبسزلـکلر قیله‌لر. قیمتلی وقتلرینی و عزیز ماللرینی تلف ایته‌لر، اوزلرینڭ قان و جان قارنداشلرینی رنجتوب، چیتلرنڭ قورصاقلرینی طویدرالر. اوشبو سببدن اوزلری‌ده بدبخت بولالر، آتاو آنالرینڭ اسملرینی‌ده حرمتسز ایته‌لر، عائله و قبیله‌لرینی مسخره‌لـکـکه قالدرالر. سزلر اوسکاندن صوڭ اوشبو روشده بولماڭز. آچو سببلرینی توپراق آستینه کومگز، بولای بولغانده آز مال‌ده کوب کورلور، قسقه عمرده برکاتلی بولور.

یاقن قارنداشلر

۲۲) آتا آنا وطوغانلرڭز صوڭنده سزنڭ یاقینلرڭز اوزگزنڭ قارنداشلرڭز در. شونڭ‌ایچون قارنداشلرڭزگه، آتا آنا وطوغانلرغه بولغان کبی معامله قیلـگز،

جمله‌سینی بر تیگز دوست کورگز، خسته بولسه‌لر حاللرینی صوراگز، شادلق وقایغو وقتلرینی اورتاقلاشگز، حاجتلرینی ادا ایتگز.

٢٣) یالقاو وبوزوق خلقلی آدملرگه ایز گولك ایتو آلارنك یالقاولقلرینی آتدرغه وبوزوقلقلرینی کوچلندررگه سبب بولدیغندن، یاقین قارنداشلرگزدن کسبدن محروم قالغانلرینی وصاف کوگللیلرینی آیروم باقگز. ایزگولکنی تیوشلی اورنلرغه قیلورغه طرشگز

کورشیلر

٢٤) قارنداشلر صوگنده ایك یاقینلرگز کورشیلرگزدر. کورشیلر ایله یاخشی و دوست طورگز، شادلق وحسرت وقتلرنده اورتاقلاشوب خسته وچیرلی وقتلرنده حاللرینی صوراگز، خدمتلری بولسه باشقارگز. آلار ایچون دعاچی بولگز.

٢٥) کورشیلرنك نا محرم بولغانلرینه کوز صالماگز، قیما یارقلرندن باقماگز، هیچ بر اشده آلارنك خاطرلرینی قالدرماگز. حرمتلی و عفتلی کیمسه‌لر، کورشیلری طوغروسنده اوشبو روشده بولورلر.

اوی ایچنده

٢٦) اوی ایچنده گیلرگه یاخشی بولو شریعت قاشنده سویکلی اشدر. شونك ایچون اوی ایچنده بولغانلر حقنده ادبلی ومهربانلی بولگز، آلار راحت بولسه‌لر سزلرگه هم راحتلك بولور.

٢٧) اوی ایچنده خدمت ایتوچیلرنی خورلاماگز، کوگللرینی بیوقدرماگز، یوموش قوشقانده: «شولای ایت! بولای قیل!» دیمی، بلکه: «شولای ایته کورگز، مرحمت ایتوب بولای ایله سه‌گزله! شولای ایتسه‌گز گوزل بولور ایدی» دیوگز، خادملر ایله شوشی روشده بولو کورکام خلقلیلقدر. یومشاق سوزلی

Из фондов Российской Национальной библиотеки

بولو آدم اوغلی ایچون الوغ بایلقدر .
٢٨) خدمتچیلرگه مرحمتلی بولگز، آلار قاشنده اوزگزنی طوتا بلگز، خطالقلری بولغانده عفو ایتگز، آلار ایله اویناماگز، کولکوسـویله‌شمه‌گز، ضرورت بولماسه آلارنڭ سوزلرینه قاتشماگز، طوتاشدن تیرگه‌ب طورماگز. چونکه بو اشلر، بردن تربیه‌سزلك علامتیدر و ایکنچیدن آلاردن یمان سوز ایشتورگه سبب بولور .

٢٩) خدمتچیلر، اوی ایچنده بولغان سرلرنڭ آچقچلریدر. کورگانلرینی سویله‌ر وایشتکانلرینی فاش قیلورلر. شونڭ ایچون چیتلردن یاشرلورگه تیوشلی سوزلرنی آلار حضورنده سویله‌مه‌گز، آقچه وبایلقگزنی آلارغه بلدرمه‌گز، هر اشله‌گان نرسه‌لرینی کوزاتوب طورگز، مونڭ سببلی آلارنڭ مکرلرندن امین بولورسز.

٣٠) اوی ایچنده بولغان سرلرنی، چیت کیمسه‌لرگه سویله‌مه‌گز.

٣١) اویقودن ایرته طورگز و طورغاندن صوڭ سلامتلگگز ایچون الله تعالی‌گه شکر ایتگز، صوڭره طهارتله‌نوب وقتی کرگان بولسه نماز اوقوگز.

مکتب

٣٢) ایرته‌نگی چاینی آچقاندن صوڭ کیوملرگزنی کیوب اوقورغه بارگز. چیقمازدن مقدم آتا و آتالرگزنڭ قوللرینی اوبوب رضالقلرینی آلگز، طوغالرگز ایله‌ده کورشگز، «الله تعالی یولینه چقدم، الله تعالی میگا توفیق بیرسون ایدی» دیب نچکه کوگل ایله مکتب یولینه یورگز.

٣٣) مکتب یولنده اویناماگز، عجب نرسه‌لرنی تماشا ایتوب طورماگز. اوچوراغان بالالر ایله سویله‌شوب یوانماگز. تربیه‌سز بالالر وبوزوق آدملر ایله برلکده یورماگز. اورامده اوینامه‌گز. چونکه موندی اشلر سببندن وقتگز ضایع بولور. اوزگز سیزمازدن خلقگز بوزلور. بلکه الوغ آدملر روشنده وقار ایله یورگز. مکتبدن قایتقاچده وباشقه یرلرده یورگانده‌ده شولای بولگز.

٣٤) مکتب‌گه کرگاچده آیاق کیوملرگزنی، بورك، طون کبی طش

Из фондов Российской национальной библиотеки

کیوملرگزنی بیلگولی یرگه‌قویوب، معلم و باشقه ایبداشلرگزگه آچیق یوز ایله‌سلام بیرگز وآلار ایله درس اوقورغه باشلاگز.

٣٥) درس باشلانر وقت یتسه هیچ کمنی طغزلامی ورنجتمی ادب ایله‌گنه اورنلرگزغه اورناشگز. اورنلرگز طغز بولسه باشقه‌لر ایله تورتشمی بلکه: «شولای ایته کورسه‌گزله» دیب ایبداشلرگزدن ایرکنلك صوراگز.

٣٦) اوز اورنگزده هیچ بر یاقغه آوشمی بلکه طوغری معلم‌گه قاراب ایبداشلرگز ایله بر تیگز بولوب یاق یاقغه قارامی، بورلمی شاد اوطورگز، مکتب‌گه کروب چغوب یورگانده هم انصافلی بولگز.

٣٧) مکتب ایچنده بولغان تاوشلرغه قاتشماگز، اویناوچی وتربیه‌سز بالالر ایله ایبداش بولماگز، آلار ایله بر یرده اوطورماگز، اوزگزگه بیلگولنگان اورندن رخصتسز کوچماگز.

٣٨) بر تورلی درس بیرلگانده سزلر ایکنچی درسلر قاراب اوطورماگز. معلم طرفندن بیرله طورغان درس‌گه تمام کوکلگزنی صالگز وهر بر نصیحتلرینی ذهنگزگه اورناشدرگز، درس وقتنده سویله‌شمه‌گز و باشقه اشلرگه کوکلگزنی یبارمه‌گز. بو سببدن استاذلرگزدن رضالق آلورسز وعلمگزدن فائده کوررسز.

٣٩) معلم سوز صورغانده آیاق اوره طوروب قوللرگزنی کوکره‌گگزگه قویوب حرمت ایله معلمگه قاراب طورگز. صوراغان سوزینی یاخشی آڭلاگز وصوڭره، بلگانگز ایله آچیق وموافق تاوش ایله جواب بیرگز، ایبداشلرگزدن صورالغان سوزلرگه قاتشماگز.

٤٠) سوزگزده یاکه یازولرگزده بولغان یاڭلشلرگزنی معلملر توزه‌تسه‌لر موناڭ ایچون کوڭلسزلنمه‌گز. چونکه معلملر سزلرنی یاراتقانلقلرندن سزلرنڭ یاڭلشلرگزنی بترورگه طرشمقده‌لردر.

٤١) معلملرگز اوقورغه ویازارغه یاکه بیکلرگه قوشسه‌لر، هم بر ینی محبت ایله یرینه کیترگز.

٤٢) کچکنه وقتده پاك و نظاملی بولو بالانڭ عقللی و تدبیرلی بولاچغینه علامتدر. شونڭ ایچون کیوملرگز پاك هم بیلگولی برگنه اورنده، کتاب

Из фондов Российской национальной библиотеки

و یاز و نرسه‌لرگز ترتیبلی بولسون، بارماقلرگز ودرس اسبابلرگز قاراغه بویالوب یورماسون. کتابلرگز ودفترلرگز پچراق بولماسون.

٤٣) قلملرگزنی کیوملرگزگه، ساچلرگزغه سورتمه‌گز، آغزگزغه قابوب یورمه‌گز. بو اشلر خسته‌لکگه و پچراق بولوغه سببدر. قلم سورتو ایچون یانگزده آیروم بر کیندر کیسه‌گی بولسون.

٤٤) قولگز، اگرده قاراغه یاکه باشقه نرسه‌گه بویالسه تیز زمان یووب پاکله‌گز. کیوملرگز هر وقت پاك یورسون.

٤٥) مکتب وباشقه یرلرنك بورنه واستینالرینه، آصوب قویلغان خریطه‌لر یاکه کتابلرغه، اورامده یورگانده قویما وقاپقالرغه، باغچه‌لرده بولغان اسکمیه‌لرگه یازماگز. بولای قیلو تربیه‌سز باللر اشیدر.

٤٦) طوب و داغانده آتلو کبی اوینلر سگرلرنی قوتلندره، هم‌تنی اویاندره، تننی سلامتلندره‌در، موندی اوینلردن محروم طورماگز.

٤٧) اوینلرگز تعطیل ساعتلرنده، درسلرگز و باشقه کیره‌کلی اشلرگزگه کیمچیلك کیترماز روشده هم پاك اورنلرده، یاخشی هوالی یرلرده ادب اوزرنده بولسون.

٤٨) مکتبدن قایتقاچ آتا و آنالرگزغه سلام بیرگز، کتابلرگزنی ودرس نرسه‌لرگزنی بیلگولی اورنغه قویگز. اویناسیگز کیلسه ادب ایله گنه اویناگز، درسلرگزنی بلمازدن الك اویقولاماگز.

٤٩) مکتب ایچنده بولسه‌ده باشقه یرده بولسه‌ده ادبسز سوز سویله‌شمه‌گز، تیوشسز اشارتلر قیلشمه‌گز. چونکه موندی اشلردن تربیه‌لی آدملر نفرت ایته‌رلر.

٥٠) درسلرینی قالدرغان یاکه بیلگولی ساعتلرندن کیچگوب کیلگان شاگردلر ایچون سبقلر قیین بولور. ایبداشلرندن توبان درجه‌ده قالورغه سبب بولور. شونك ایچون درسلرگزگه اوز ساعتلرندن قالمی یورگز.

٥١) مکتبگه یورودن و سبق اوقودن مقصود ایمان بلو، تربیه‌لی وکامل آدم بولو ایدکنی خاطرگزدن چقارماگز هم اوشبو مقصود ایله یورگز، «نیچون مکتبگه باراسز و نیچون اوقویسز؟» دیب صوراوچی بولسه،

Из фондов Российской национальной библиотеки

سزده: «الله تعالی‌نڭ بیوروقینی یرینه کیتورر ایچون، آتام آنامه دعاچی وطوغانلرم هم قارنداشلرمگه، قبیله ودیندشلرمگه فائده‌لی کشی بولونی امید ایته‌م» دیب جواب بیرگز بوروشده جواب بیرو بالانڭ عقللی بولاچغینه دلیلدر.

٥٢) مکتبلرده درسلر بتکاندن صوڭ «ایمدی اوقو وقتی اوتدی، علمده یته‌رلك بولدی» دیب علمدن وکتابلردن آیرلماگز، بلکه بوش وقتلرگزده همیشه کتابلرگزنی مطالعه قیلگز. فائده‌لی یاڭا کتابلرنی، ادبی رساله‌لرنی اوقوگز، بو سببلی ذهنگز آچلور، عقلگز آرتر، فکریگز طوغریلانر.

علم

٥٣) علم - کوڭل کوزینی آچار، نادانلق قارانغولغینی یبه‌رر، الوغ درجه لرگه طوتاشدرر، دشمانلرغه قارشی قورال بولور، ترکلکنی صاقلار، دنیا کوتو یوللرینی بلدرر، یورت ایچنده خلقلر ایله، نی روشده بولورغه کیره‌ك ایدکنی اوگره‌تر. علم، عالملرنڭ زینتی وآدملرنڭ حرمتی بولوب، اوغریلردن قورقوسز دولت، وهیچ بتمی طورغان بایلقدر.

٥٤) عالملر، پیغمبرلرنڭ وارثلری، دنیانڭ نورلری بولوب، نادانلر دنیاده طورسه‌لرده اولکلر حکمنده‌لردر. چونکه آلار، الله تعالی‌نڭ عجیب نرسه‌لرینه کیره‌ك وقتده‌غنه کوز صالورلر لکن عبرت آلا بلمازلر. کیره‌ك وقتده صو ایچارلر اما صونڭ نی‌دن حاصل بولوینی وچیشمه‌لرنڭ فایده کیتدکارندن خبرلری بولماز.

٥٥) علمی کوب کشیلرگه کوره آز علملی بولودن اویالماگز، بلکه بلورگه قولگزدن کیلورلك نرسه‌لرنی بلمی قالودن اویالگز. چونکه مونسی عیبدر.

٥٦) علم اهللرینه نفس آرتندن یورو هیچ کیلشمی، شونڭ ایچون شریعت اولچاوندن طش مال سویمه‌گز، شهوتلرگزگه اسیر بولماگز.

٥٧) هر وقت علمگه محبت ایتگز. اوگره‌تلگان نرسه‌لرنی اخلاص ایله تڭلاگز، کیره‌ك صوڭنده کیره‌کلرنی اوگره‌نگز وهر بر علمدن کورکام

Из фондов Российской национальной библиотеки

بولغانینی بلگز، هیچ وقت علم گه تکبرلك كورساتمه‌گز .

٥٨) علم اوگره‌نمك گوزل اش بولسه‌ده بوزوق نیت ایله اوقولسه گوزللگی بته‌ر . شونك ایچون « یزدن الله تعالی رضا بولسون هم یاخشی اشلرگه سبب بولسون ایدی » دیب نیت ایتگز . بو ایسه یاخشی نیتدر . «امام ، مؤذن، آخوند و قاضی یا که معلم، مدرس و نی بولسه‌ده برتورلی مرتبه‌گه ایرشسه‌ك ایدی » دیب نیت ایتمه‌گز . كوگلگزده موندی نرسه‌لر بولسه چغارگز . چونکه مونلر یاخشی نیت توگللردر . علمدن مقصود، درجه‌گنه توگل، بلکه فائده‌لی آدم بولودر .

٥٩) خزینه‌گزده بولغان علمدن آرتقنی دعوی ایتمه‌گز . اوز اوزگزگه الوغلق ایله حکم قیلمه‌گز . بورنگلری كوب و ایری بولغان باشاقلر هر وقتده باشلرینی توبان صالوب طوررلر، اما بورنگسز یاکه آز بورنگلی باشاقلر، باشلرینی یوقاری كوتاررلر و آزغنه هوا سلکندکنده سلکنورگه كرشورلر، حالبوکه اوزلرینك اوتغه یاندرودن باشقه فائده‌لری بولماز . شوشندن عبرت آلگز .

کتاب و مطالعه

٦٠) گوزل کتابلر : عجیب اشلر کورله‌چك کوزگی، آولاقده سرده‌ش، یالگزلقده ایبده‌ش، عاجزلك وقتلرده یاردمچی، حسرتلرده شادلق کیتروچی، فکرلرنی نورلاندروچی، اوتکان زمانلر حاللرینی سویله‌ب طوروچی، امتلرنك واقعه‌لرینی حکایت ایتوچی، عقللی کیمسه‌لرنك عقللرینی کوزلرگه کورساتوچی، آز حقلی کوب فائده‌لی نرسه‌لردر . شونك ایچون کتاب صاتوب آلوده سارانلق ایتمه‌گز، کتابلردن آیرلماگز .

٦١) کتابلر آراسنده یوق نرسه‌لر یازلغان، معناسز نرسه‌لر ایله طولغانلرده بولور . مونلرنی اوقو قیمتلی عمرنی ضائع ایتودر . شونك ایچون فکرلرنی نورلاندررلق، خلقلرنی پاکله‌رگه یاردم بیرورلك، عقللرنی

Из фондов Российской национальной библиотеки

آرتدررلق کتابلرنی اختیار ایتوب، باشقه‌لرندن یراق بولگز . فائده‌لی کتابلر نی اوقو کوڭلگه شادلق کیتورر ، فکرگه آزق بولور ، ذهن‌گه قوت کرتر .

٦٢) بعض کشیلر „کتابی کوب" دیب خلق آراسنده اسم چغارو ایچون گنه کتاب جیوب اوزلری‌ده فائده آلمازلر ، باشقه‌لرغه‌ده فائده آلدرمازلر حتی ایچلرنده نیندی نرسه‌لر بار ایدکنی‌ده بلمازلر . مونلر یوك تاشوچیلر مثالنده درلر . شونڭ ایچون سزلر ، کتابلرنی ، اوز فائده‌ڭزگه یارارلق بولولرینی تیکشروب آلگز .

٦٣) مطالعه (کتاب اوقو) انساننڭ یوزینه نور ، کوڭلینه شادلق کیترر . اوشبو سبب ایچون ذهن خدمتی ایله شغللنوچیلر ، نی قدر آریق بولسه‌لرده عقللری سیمز ویوزلری محبتلی بولور .

استاذ و معلم

٦٤) استاذ ومکتب ناظرلری ، سزنڭ اشڭزنی یولینه قویوچیلر بولوب آلارنڭ سزنڭ اوستڭزده الوغ حقلری بار . شونڭ ایچون آلارنڭ امرلرینی یرینه کیترگز ، طیغان اشلرینه یاقین بولماڭز .

٦٥) سویله‌گان وقتده آلار ایله ادبلی سویله‌شگز ، آرتق قچقرماڭز ، آلارغه آلداب وبر کیمسه‌نی غیبت ایتوب سویلمه‌ڭز .

٦٦) آتالرڭز ، تنلرڭزنی تربیه ایتوب اوسدره‌سه‌لر ، استاذلرڭز جانلر-ڭزنی تربیه ایتوب اوسدره‌لر . بوسببدن استاذلرڭز ، بیوك آتالرڭزدر . سزده مونلرنی چن کوڭل ایله سویگز . نصیحتلرینی تڭلاڭز ، خسته‌لرنڭ طبیبلرغه تابشرلوی کبی جمله اختیارڭزنی آلارغه تابشرگز ، آلارنڭ مراد-لرینه قارشو کیلمه‌ڭز .

٦٧) معلملرڭزگه تواضعلی بولگز ، حضورلرنده ادبلی اوطورڭز ، نصیحتلری ایله عمل ایتگز ثوابلی بولور ایچون خدمتلرینی یرینه کیترگز ، آلارغه یالنگز ، باشقه اورنده یالنمق مؤمن صفتی بولماسه‌ده علم اوگرنو طوغروسنده یالنو مؤمن صفتیدر .

Из фондов Российской национальной библиотеки

٦٨) معلملرگه قارشو کیلمه‌گز، آلار ایله قچقرشماگز، گوزل أشلرده آلارنڭ سوزلرینه جان وتن ایله ایه‌رگز، لکن آڭلامغان اورنڭز بولسه شول حالنچه قویوب کیتمی ادب ایله‌گنه: «افندم بویرنی آڭلامادم وبو سوزنی بلمادم» دیب قایتاروب صوراگز.

٦٩) معلملرگز یاکه مکتب ناظرلری یانگزغه کیلسه‌لر حرمت ایله قارشو آلگز، اگرده برر تورلی سوز صوراسه‌لر سوزگزنی اولچاب گنه یاخشی جواب بیرگز.

٧٠) درسلرنی بر تورلی تمام ایتوب، مکتبدن آیرلغانگز صوڭنده، معلملر ومکتب ناظرلرینڭ، مکتبنی تربیه ایتوچیلرنڭ حرمتلرینی خاطرگزدن چغارماگز، اوچرادقلرنده حرمت ایتوده کیمچیلك قیلمه‌گز. نماز صوڭلرنده وکوڭل یوقارغان وقتلرده آلار ایچون خیر دعا قیلگز.

شاگردلر

٧١) هر بر شاگرد، خصوصا اوز مکتبگزنڭ شاگردلری ایله گوزل یاشاگز، آلارنی طوغانلرگز کبی حساب ایتگز، آلار ایله یومشاق سویله‌شگز، اوچراغان وقتلرنده شادلق ایله قارشولاگز، شادلقلرینی وقایغولرینی اورتاقلاشگز.

٧٢) یمان خلقلر یوغشلی بولغان ایچون یمان خلقلی شاگردلردن یراق یورگز.

٧٣) آتالرگزنڭ بایلغی، هنری، کیوملرگز، اسبابلرگز ایله باشقه شاگردلردن اوزگزنی کوتارمه‌گز بلکه هر وقت آنلرغه حرمت وکچیلك اوزرنده بولگز.

٧٤) شاگردلر ایله بولغان مجلسگز محبت وعلم مجلسی بولسون. اوشبونڭ ایچون آلارغه کوڭل قارالتاچق حکایتلر، ادبسز سوزلر سویله‌مه‌گز، فائده‌سز یرده قچقرشماگز، سوز کوره‌شدرماگز، خاطرلرینی

قالدررلق أشلردن خصوصا قول کوتارودن صاقلانگز.

۷۵) مکتب نظاملرینه خلاف روشده جیولشوب سویله‌شمه‌گز، فائده‌سز أشلر ایله درسلرگزدن محروم قالماگز.

۷۶) ایبداش شاگردلرگزده کورلگان نرسه‌لرگه قزقماگز، آلاردن شول نرسه‌لرنی صورماگز، بلکز که بیوکلک - آلوده توگل، بلکه بیرووده‌در.

۷۷) مکتبدن آیرلغاچ شاگرد ایبداشلرگزنی اونوتماگز، آلارنگ حقلرنده کیمچیلک ایتمه‌گز، الگ الوغ مرتبه‌لرگه ایرشسه‌گزده، ایبداش شاگردلرگزنگ ایگ توبانلرینه‌ده الوغلانماگز. موندی أشلر خسیسلک علامتی بولور.

دوست

۷۸) آدم بالاسینگ شاد وقایغو وقتلرنده تایاناچق یری، فائده کوروب فائده کورساته‌چک یری اوزینگ دوستلریدر. شونگ ایچون دوستلرگزنی یاش وباشقه جهتلردن‌ده اوزگزگه موافق کشیلر آراسندن تابگز.

۷۹) دوستلرنگ کوگللری آراسنده یوری طورغان ایلچی، آورلق وقتلرنده بربرینگ یاردمینه یتشورگه سببچی، آراده بولغان الفت‌در. اگرده الفت، ایکی طرفنگ اخلاص ومحبتلری سببندن حاصل بولسه، دوام قیلور. وقتلی برفائده کورو ایچون گنه بولسه یالغان بولور. شونگ ایچون محبتگز چن بولسون هم‌ده دوستلرگزنی یاخشی آدملر آراسندن صایلاگز. دینی بتون وعقلی کامل، نسبی اصل وفکری طوغری بولغان ادبلی کشیلرنی تابگز. موندی کشیلر، خسته وقتگزده دوا، سلامت وقتگزده زینت، مشقتلرگزده تایانچ، بیوق ساعتلرگزده راحتلندروچی، یرافغه کیتکان وقتگزده حالگزنی بلشوب طوروچی ویاقین یرده بولغانگزده دعاچیگز بولورلر. بایلقغه ایرشولری ایله کیسلمازلر وتارلقغه توشوگز ایله آیرلمازلر. دوستلقلری سوزلرندن آرتق، اشلرنده کورلور. اوزلرینگ الوغ ایزگولکلرینی کچوک

Из фондов Российской национальной библиотеки

حساب ایته‌رلر. سزنك آز ایز گولکلرگزنی الوغ کوررلر.

٨٠) اگرده درست دوستلرگز بولسه، آلارغه محکم یابشگز، اوزگزده شکایت ایته‌رلك کیمچیلك بولدرماگز، آلارنی چن کوگل ایله سویگز، آراگزنی اولمدن باشقه نرسه آیرماسون.

٨١) دوستلق کورساتوچیلرنك باریسی ایل‌ده دوست بولماگز، دشمنلغی بار دیب گمان ایتکان کیمسه‌لرگزنك جمله‌سینی‌ده دشمن حساب ایتمه گز. محبتی صاف توگل ذاتلر ایله آرقاداش بولماگز، شبهه‌لی کشیلر ایله دوست بولوغه کوره هیچ دوستسز طورو یاخشیراقدر.

٨٢) تللری ایله راست وعده‌لی، اخلاص کوگللی بولوچیلر ایله، صناماز دن الك اشانوب دوست بولماگز، تل، کوب وقتده یالغان سویله‌ر، احتمال‌که بوکشیلر، بومقصودلرینی تابار ایچون بولای دعوی قیلورلرده مقصودلری بولغاندن صوك باشقاررلر.

٨٣) دوستلرگزنی شلته ایته‌رگه آشقماگز، طوغان وقارنداشلرگز ایله بوزوشونی ینگل کورمه گز. موندی اشلرده برقدر صبرلی بولگز، آچولانشمی وبوزوشمی بر آز صبر ایتو سببندن بلکه اشنك اصلی آچلورده اشگزنك یاکلش بولوی بلنور. صبر ایتووگز ایچون اوزگزده شادلانورسز.

٨٤) دوستلر ایله بوزوشمق وفاسزلقدر. شونك ایچون بیك الوغ سببلر بولماغانده دوستلرگزدن آیرلماگز.

٨٥) هر وقت حرمت کورساتوب طورو، حقینی یرینه کیترو سببلی دوستلق کوچله‌نور. شونك ایچون دوستلرگزغه هر وقت یاردمچی وتایانچ بولگز. انسان بر یالگزی آز بولسه‌ده دوستلری ایله کوب بولور. دوستلر آورلق کونلرنده یاردمچی بولسونلر ایچوندر.

٨٦) بوزوق کشیلرگه قاتشماگز، آلار یولینه کرمه‌گز، آلاردن امین بولماگز. چونکه آلارنك ایك لذتلی اشلری بوزوقلق ایتو وآدم اوغللرینی هلاکتکه توشرودر. آدم اوغلی آشامی ایچمی طورا آلماوی کبی کوگللری بوزوقلرده اوصاللق ایتمی طورا آلمازلر. یاخشی بنده‌لر، مونلرنك خلافنچه

Из фондов Российской Национальной библиотеки

بولورلر. شونڭ ایچون یاخشی بنده‌لر یوللرینه کرگز و آلار ایله دوست بولڭز.

۸۷) بوزوق کشیلرگه قاتشماڭز، آلار ایله دشمن‌ده بولماڭز.

یوز ادبلری

۸۸) یوز، کوڭلنڭ یومشاق ویاکه قاتیغ ایکانلگینی کورساتوچی کوزگیدر. شونڭ ایچون یوزڭز آچیق بولسون، شفقتلی کشی ایکانلکڭز یوزڭزدن بلنوب طورسون.

۸۹) کشی ایله سویله‌شکان وقتڭزده چیت یاقغه قاراب سویله‌مه‌ڭز، کوزڭزنی یومماڭز و کشیلرگه کوز اوچی ایله‌گنه قاراوچی بولماڭز.

۹۰) چتق یوزلی وقارانغو بولو یاکه ینگللك ومسخره‌لك علامتلری کورساتودن صاقلانڭز. دوست وایبداشلرڭز تارتلمی ایرکنله‌ب سویله‌شسونلر ایچون هر وقت آچیق یوزلی بولورغه طریشڭز.

کوز ادبلری

۹۱) هر نرسه‌نی قناعت کوزی ایله کورڭز، کشیلرده کورگان نعمتلرگه کونچیلك ایتمه‌ڭز. اوزڭزگه هم شوندی نعمتلر بولوی حقنده دعا قیلڭز.

۹۲) فقیر وخسته‌لرگه، بلا وقضالرغه اوچراغان کشیلرگه مسخره‌لك کوزی ایله قاراماڭز، گناه وعیب اشلرنی تماشا ایتوب طورماڭز.

۹۳) قویما یارقلرندن، پرده آرالرندن، ترزه‌لر وباشقه اورنلردن چیتلرنڭ اویلرینه وکورلورگه یاراماغان نرسه‌لرگه قاراماڭز، یات کشیلرنڭ یازولرینه وخطلرینه اوزلرندن رخصتسز کوز صالماڭز.

۹۴) کتاب یازغان و اوقوغان وقتڭزده کوزڭزنی برقاریشدن‌ده یاقین طوتماڭز، شم ولامپالرنی صول طرفڭزغه قویڭز، ضعیف یاقتیلرده، ایکندی وآخشام آرالرنده یازما ڭزویازو قاراماڭز.

٩٥) ممکن بولغانده کوزلرگزنی هر کون ایرته، صابون‌ایله یووگز وهر وقت صاف طوتگز. یراق و بیك بچکه یا که قویاش‌وآی، لامپا کبی آرتق نورلی نرسه‌لرگه قاراب طورماگز. آق وقزل توسلرگه اوزاق قاراماگز. کوز ایچون ضررسز توسلر، یاشل وکوك توسلردر.

آوز ادبلری

٩٦) مجلسلرده خصوصا طوی و شادلق مجلسلرنده بولسه‌گز کولودن وعادتدن طش اویون کولکو سویله‌ودن صاقلانگز. بلکه وقار وصبر اوزرنده آچیق یوز ایله بولگز. حسرتلی وآچولی کیمسه یوزینه کولمه‌گز هم حسرتلی بنده‌لرگه کوگللرینی باصدررلق نرسه‌لردن باشقه سوز سویله‌مه‌گز.

٩٧) ممکن بولغانده آدملر حضورنده کیکرمه‌گز، قولگزو یا که یاولقلرگز ایله پرده‌لمی طوروب ایسنه‌مه‌گز. آوزگزنی آچوب تشلریگزنی قازیماگز، ایسنه‌گان و یوتلله‌گان وقتگزده سوز سویله‌مه‌گز، بلکه بو وقتلرده یوزگزنی بر یاقغه یونالدرگز. اگرده ایسنه‌مك و یوتلله‌مك قات قات بولسه باشقه‌لرغه راحتسزلك بولماسون ایچون مجلسدن چقوب طورگز.

٩٨)) سویله‌گان وقتگزده آوزگزدن توکرك ساچمه‌گز، قوللرگزنی هواده یورتمه‌گز، برینك سوزی تمام بولمی طوروب سوزگه کرشمه‌گز. یرگه و کشیلرگه توکرو قاقرودن صاقلانگز. مونك ایچون یانگزده قول یاولغی یورتگز. صوغان، سارمساق آشاب و یا که باشقه نرسه‌لر ایله آوزگزنی ایسلندرمه‌گز.

٩٩) هر کون ایرته اویقودن طورغاچ خصوصا طهارت آلغان هم آشاغان صوگنده آوزگزنی یاخشی چایقاگز. تش آرالرگزده نرسه قالدرماگز، مسواك ایله کامل صافلاگز، صابونلاب یووگز.

Из фондов Российской Национальной библиотеки

بورن ادبلری

۱۰۰) بورنگزنی قولگز ایله طوتوب اوطورماگز وبارماقلرگز ایله قازیماگز. یالانغاچ قولگز ایله سگروب‌ده صوگندن قولگزنی باشقه نرسه‌لرگه سورتمه‌گز. کیوملرگزگه سگرمه‌گز، بلکه بورن سگرر ایچون یانگزده کچکنه و پاك یاولق بولسون.

۱۰۱) آشاغان وقتگزده بورن سگررگه طوغری کیلسه بر چیتگه بورولوب تاوشسزغنه یاولقگزغه سگرگز، سویله‌شور یاکه سلام بیرر و سلام قایتارر ایچون، شوشی اشگز تمام بولغانغه قدر صبر ایتگز.

۱۰۲) توچکرگان وقتگزده یوزگزنی چیتگه بوروگز هم آوزگزنی طهارت آلغان وقتلرده صو ایله یووگز و باشقه وقتلرده بورن یاولقلری ایله سورتوب صاف یورتگز.

قولاق ادبلری

۱۰۳) الله تعالی قولاقلرنی فائده‌لی سوزلر ایشتور ایچون یاراتمشدر. شونگ ایچون آلار ایله قرآن شریف و مبارك حدیثلر، عبرتلی سوزلر ایشتوب عمل ایتگز، آتا آنا و استاذلرگزنگ نصیحتلرینی تگلاگز.

۱۰٤) بوزوق سوزلر ایشتو عقللرغه بوزوقلق کیترر. شونگ ایچون یمان سوزلر ایشتمه‌گز. کشیلرنگ یاشرون سوزلرینی تگلاب یورمه‌گز. یاشرون سوزلرینی تیکشروب یوروچیلردن هیچ کیمنگ کوگلی رضا بولماز.

۱۰۵) سوز یورتوچیلر وغیبت سویله‌وچیلرنی تگلاماگز، اگرده موندی کشیلر اوزگزدن اولوغلر بولسه کوزگزنی توبان صالوب تیك طورگز، اوزگز ایله بر درجه‌ده بولسه‌لر بو اشلرنگ مناسب توگللگینی ادب ایله بیان ایتگز، اوزگزدن کچوکلر بولسه یومشاقلق ایله طیوگز.

۱۰٦) ایشتکان سوزلرگزدن ، فتنه‌گه سبب بولورلقلرینی هیچ کیم‌گه سویله‌مه‌گز. ادبسز اورنلرغه باروب گناه‌غه توشه‌چك روشده اوین تاوشلرینی تکلاماگز. گناه‌غه توشو قورقنچی بولماسه اویون تاوشی تکلاوده ضرر بولماز.

۱۰۷) قولاقلرگزنی هر وقت خصوصا اویقودن طورغاچ یووگز ممکن بولغانده قولاقلرنی تازارتور ایچون فیل سویا کمدن یاصالغان قولاق قازغچی یانگزده یورتگز. یوزگزنی یوغانده قولاقلرگزنك ایچ و طشلرینی‌ده یووگز هم دستمال ایله قورتگز.

۱۱۸) قاتیغ تاوشلر قولاق‌غه ضررلی بولغان ایچون ممکن قدر موندی تاوشلرنی ایشتودن یراق بولگز.

قول ادبلری

۱۰۹) کورشورگه تله‌وچی کشی‌گه اوڭ قولگزنی بیرگز. حقگز بولماغان نرسه‌لرگه قول اوزاتماگز و آدملرنی رنجتمه‌گز، آچیق بلگزکه: مسلمان کشی‌نڭ قولندن و تلندن، مسلمانلر سلامت بولورلر.

۱۱۰) طرناقلرگزنی اوزون یورتمه‌گز، آستونده بولغان کرلرینی تازارتگز. خلق آلدنده قوللرگز ایله اویناماگز، بارماقلرگزنی شارتلاتماگز و آرالاشدرماگز. کشیلر آلدنده طرناقلرگزنی کیسمه‌گز.

۱۱۱) چیتدن بر کشی‌چاقرغانده قولگزنی بولغاب توگل، بلکه خلقلرغه تشویش ایتمازلك روشده یواش تاوش ایله گنه چاقرگز.

۱۱۲) آشاغاندن و پچراق نرسه‌لر طوتقاندن صوڭ قوللرگزنی یووب قورتگز. یووش قول ایله کیوملرگزنی طوتوب یووشلندرمه‌گز.

Из фондов Российской национальной библиотеки

باش ادبلری

١١٣) باشـگزنی یوقاری کوتارو وتوبان صالوده یاکه بر یاقغه بوروب طوروده عادتدن آرتق ایتمه‌گز. اوقوغان و یازغان وقتلرده قولـگز ایله تایانماگز، خلق آلدنده باشگز و باشقه اعضالرگزنی قاشیماگز.

١١٤) جای کونلرنده ساچلرگزنی ممکن قدر قسقه یورتگز و هر وقتده صابون ومونچالا ایله یووگز، اسسی کونلرده قات قات یووب تازارتـگز. باشگزنی یوغان یاکه غسل ایتکاندن صوڭ آچیق باش حالـگزده صالقون هواغه چقماگز.

غسل ادبلری

١١٥) غسل ایتکانده تنگزنی یاخشی قورتـگزده تیزلك ایله کیومکزنی کیوگز یاکه یاتوب تنگزنی قزدرگز. تنگز صالقون یاکه اوشوب طورغان یاکه تیرله‌گان وقتگزدن باشقه وقتلرده صالقونراق صو ایله غسل ایتگز.

١١٦) صالقون صو ایله غسل ایتکانده بر مینوتدن آرتق یوانماگز هم تنگزنی قاتیغ اوماگز. بلـکه یومشاقلق ایله‌گنه یووگز هم تنگزنی سورتمی بلـکه کیوم ایله بورکانوب یاتگز صوڭره بر آز مدت یورگز یاکه قزدرلق بر تورلی خدمت ایتگز و حرکتله‌نگز، مونلر بولماسه تنگز تمام قورغانغه قدر بر نرسه یابنوب یاتوب طورگز

یورو ادبلری

١١٧) ضرورت بولماغانده آرتق آشغوب ویاکه آرتق آقرن یورماگز. بلـکه یوروگز عادتچه، طوغری هم توز روشده بولسون.

Из фондов Российской национальной библиотеки

۱۱۸) شهرلرده یورگانده اورام اورتاسندن توگل، بلکه بر چیتدن یورگز. قارشو کیلوچیلر بولسه اوڭ طرفگزدن کیتگز، آرتگزغه یا که، یاق یاقلرگزغه قاراب یورمهگز. زیرا بو اشلر احمقلق علامتیدر. بلکه کوزگز، آلدگزده بولسون.

۱۱۹) ضرورت بولماغانده طوقتاب طورماگز، قارشو کیلوچیلرنڭ یوزلرینه کوز طولدروب باقماگز. آلارغه قاغلماگز، ناگاه طغزلق بولسه اوڭ طرفده طوقتاب اورن بوشاوینی کوتگز. ضعیف وعاجزلر اوچراغانده قولگزدن کیلگان یاردمدن محروم ایتمهگز خصوصا آور نرسهلر کوتاروب کیلوچیلرگه یولنی ایرکن قیلگز.

۱۲۰) قچقرشوچیلر و دعوالاشوچیلرغه اوچراسهگز آرالرینه کرماگز، بلکه بر چیتدن اوز یولگزغه کیتگز. طوغریلغنه قزغوب تار و پچراق یوللرغه کرمهگز. یوللرنڭ طوغروسی طوغری توگل، بلکه یاخشیسی طوغریدر. ضرورت بولماغانده زونتیکگزنی کوتارمهگز، کوتارسهگز کوزگزنی قاپلاماگز. قارشی کیلوچیلرگه زونتیکگز برله اوڭغایسزلق ایتمهگز.

۱۲۱) طغزلق وقتلرده کیسهلرگز و ساعتلرگزنی همده باشقه نرسهلرگزنی یاخشی صاقلاگز. چالبارسز وچابولرگز آچیق حالنده سیر یرلرنده یورمهگز.

۱۲۲) دوست و بلشلر اوچراغانده سلام بیرگز، آلار الك بیرگان بولسهلر حرمت ایله قایتارگز، بیوك ذاتلر بولسهلر کچوکلك کورساتگز.

۱۲۳) اورامده یورگان وقتگزده کونباغش اورلقی وباشقه نرسهلر آشاماگز، حاجت ایچون کشیلر آلدینه اوطورمهگز. بو اشلر تربیهسزلك علامتیدر.

۱۲٤) الوغ آدملر، سزنڭ ایله سویلهشوب یورسهلر آنلرنڭ اوڭ طرفلرنده بر تیگز بولوب یورگز. اما اویلرگه، پاراخود و واغونلرغه کرگان وچیقغان وقتلرده، یول کورسهتو ایچون آلارنڭ آللرندن بارگز.

۱۲۵) بر کیمسهگه ضرر کیترو، شریعت وادبگه خلاف أشلرنی أشلهو ایچون بر آدوم بولسون آدلاماگز.

تیمر یول و پاراخود ادبلری

١٢٦) پاراخود وتیمر یول ایله سفر ایتکان وقتکزده سفر وقتلرینی بلگز . وقتی یتمازدن یاروم ساعت الك واقزال وکانتورلرغه حاضر بولگز. پاراخود هم واغونلرغه کرگانده چیقغانده خلقلر ایله طغزلاشماگز. بیلیتلرگزنی، نرسه‌لرگزنی یاخشی اورناشدرگز، یولداشلر ایله ادبلی اوطورگز، یالان آیاق یاکه چالبارسز حالده یورمه‌گز . حاجت خانه اشلرینی شونده بترگز . هیچ کیم‌گه التفاتسزلق قیلمه‌گز ؛ سزنك ایله‌سویله‌شورگه تله‌وچیلر ایله ادبلی گنه سویله‌شگز، لکن دین ومذهب نزاعلری چقاروچیلرگه عذر بیان ایتگز. چونکه پاراخود وواغونلرده‌غی دین بحثلرندن فائده چقماز.

١٢٧) اوطورغان پاراخودگزنك اسمینی وقایوشرکتنکی ایدیکن، تیمر یولن بارغانده واغون نومیرینی بلگز. نرسه‌گز اونتولوب قالسه یاکه برر سبب ایله اوزگز قالور بولسه‌گز تیلیغرام بیرر گه ونرسه‌لرگزنی تابارغه قولای‌بولور.

١٢٨) صوڭغی استانسه‌نی اوتکاندن صوڭ نرسه‌لرگزنی جیوب باغلاگز ونیچه کیسه‌ك ایدکنی خاطرله‌گز. آربا وپاراخود طوقتاب یتمازدن الك چقماگز.

اویقو ادبلری

١٢٩) اویودیغگز وقت، طبیعت نظامینه موافق روشده کیچه‌ده اویوگز. یوز توبان یاکه چالقان توگل، بلکه بریانگزغه یاتگز. چونکه اولگی ایکی تورلی یاتو قورقنچ توشلر کوررگه سببدر.

١٣٠) اویقو وقتلرگزنی بر قدر عادت‌گه صالگز، طوقز و نهایت اون ساعتدن قالمی یاتوب، بیش و یاکه آلتی ساعتدن قالمی طورگز. اویقوگز طویغاندن صوڭ ایرنوب یاتماگز وکیره‌ك قدر اویقونی‌ده قالدرماگز. چونکه اویقو قالو آش سکوگه ضرر بیرر

١٣١) اویقو وقتی قارتلرغه بیش؛ اوتوز یاشندن اوتکانلرگه آلتی ساعت ایله چیکله‌نوب یاشلرگه سیکز وبیك یاشلرگه اون ساعت تیوشلی بولور.

١٣٢) اویودیغگز وقت، اوستگز گه بر نرسه یابوب، صالقوندن صاقلانگز، هوا یوری طورغان یرلرده ویووش اورنلرده یاتماگز، ضررلی هوا یوررو یا که اوصاللر کرو قورقنچی بولسه ترزه‌لرنی آچیق قالدرماگز. قایغو ویا که بیك شاد وقتلرگزده اویوماگز.

١٣٣) اویودیغگز وقت تار کیوملرگزنی صالگز، قان یوروگه اوگغایسزلق ایتارلك قسان یرلرن بوشاتگز. ضرورت بولماغانده بر بولمه‌ده بیك کوب کشی برلکده اویوماگز و اویقو بولمه‌سنده چاچکلر، گللر بولماسون. اویودیغگزدن الك و اویقوگزدن طورغاچ اویقو بولمه‌لرینك ترزه‌لرنی آچوب هواسینی یاگارتگز.

مجلس ادبلری

١٣٤) خلق آلدنده ادب ایله هم اوزگزگه لایق بولغان اورنلرغه اوطورگز. اورن ایرکن بولغانده حرمتلی و بیوك ذاتلردن بر آز یراق اورنلاشگز، مگرده اوزلری بیورسه‌لر اول وقتده یانلرینه اوطورگز.

١٣٥) اورندقلرغه اوطورغانده یاتماگز، آیاقلرگزدن برینی ایکنچیسی اوستنه قویماگز، یرگه تیبمه گز، اویناماگز.

١٣٦) سویله‌وچی بولغانده یاخشی تڭلاگز. تاوشگزنی کشی تاوشندن اوستون کوته‌رمه‌گز، ضرورتسز کولمه‌گز، مجلسگه لائق توگل روشچه سویله‌مه‌گز، سویله‌وچینك سوزینی اوزمه‌گز. مجلسده بولغانلرنك حرمتلرینی یبارمه‌گز.

١٣٧) خلق قاشنده الڭ محبتسز کشی، مجلسده اوز اوزینی الوغ کوروچیدر. شونك ایچون اوز اوزگزنی باشقه‌لردن اولوغ حساب ایتمه‌گز.

Из фондов Российской национальной библиотеки

آشاو ادبلری

۱۳۸) آشارغه اوطورغانده قوللرگزنی یووگز ویاخشی سورتگز. اوزگزدن الوغ کیمسه‌لر بولغانده آلاردن الك اوطورماگز. آش یاننده نرسه‌لر ایله اویناماگز، تمام طویوب بتماز بورن طوقتاگز.

۱۳۹) دستمالنی تزلرگزگه قویگز، آشدن بیك یراق یاکه بیك یاقین بولماگز، کورشیلرگزگه تارلق ایتمه‌گز. بر نرسه‌گه تایانماگز، بلکه طوغری اوطورگز و آشاغانده بر آز بوگولگز.

۱۴۰) باشلادیغگزده «بسم الله» اوقوب، اونگ قولگز ایله باشلاگز، تمام بولغاچ الله تعالی‌گه حمد أیتگز. قولگزنی آشقه باطرماگز وبویاماگز.

۱۴۱) زور زور آلماگز، قول وکیوملرگزنی بویاماگز، تاباقدن اوزگز ایچون نرسه صایلاماگز، باشقه‌لرنگ آشاولرینه قاراب طورماگز، قومسز بولماگز، کوب آشارغه عادت ایتمه‌گز، میلگز قایتمازدن الك طوقتاگز. بو نرسه‌لرنگ سلامتلك ایچون فائده‌سی کوب ایدکنی اوزگزده بلورسز.

۱۴۲) بتون فکرگزنی آشاوغه‌غنه صرف ایتمه‌گز، بلکه هنرگز ترکلك ایتار ایچون آشاو بولوب، آشاو ایچون ترکلك ایتو بولماسون، سویله‌شوب آشالغان آش ینگل سکدکی ایچون، قچقرشمی سوز اوچاشدرمی گنه سویله‌شگز.

۱۴۳) پشوب یتمه‌گان یمشلرنی آشاماگز. اسسی وقتلرده مایلی آشاودن صاقلانگز. وقتلی آشارغه عادتلنگز، وقتی کیلوب‌ده آشارغه آرزوگز بولماسه کوچله‌نوب آشاماگز، آشاغان وقتگزده کیوملرگز تار وقسان بولماسون. کوگل بر آز طنچلانمی طوروب قایغولی وشاد وقتگزده آشاماگز

۱۴۴) آوزگزغه آلغان نرسه‌لرنی تمام چایناگز، آشقماگز، آرتق اوز اقغه‌ده صوزماگز بلکه یکرمی و اوتوز دقیقه آراسنده تمام ایتگز. آشاغاندن ایکی ساعت اوتمی طوروب اویوماگز وبیك آور أشلر أشله‌مه‌گز.

۱۴۵) نی قدر الوغ یاگلشی بولسه‌ده، آش حضورنده هیچ کمنی

شلتهلمهگز وهیچ کیمنی غیبت ایتمهگز.

١٤٦) آشدن صوڭ قول، وآوزگزنی صابون ایله بیك یاخشی بووگز،تش آرالرنی نرسه قالدرماگز. ممکن بولغانند اویقولامیغنه بر آز یاتوب طورگز.

١٤٧) بعض حیوانلرنڭ ایتلری آدم اوغلینڭ کوگلنی بوزا، دشمنلق ایتو، اوچ آلو هم آچو، یورهکسزلك کبی اثرلر پیدا قیلهدر. شونڭ ایچون ممکن قدر اولن طعاملرینی گنه آشاگز.

١٤٨) ایت آشاماغان قوملر، باشقهلرغه کوره سلامت وقوتلی، شادهم همتلی بولغانلقلری همده یاش وقتده هر نرسهگه عادت ایتو ینگل بولدیغی ایچون ایت آشامازغه یاشلکگزده عادت اینگز.

ایچو ادبلری

١٤٩) آشاغان وقتگزده ایچارگه تلهسهگز، آوزگزدهغی طعامنی یوتقاچ ایچگز، ایچکاندن صوڭ کیومگز یاکه قولگز ایله توگل. بلکه دستمال ایله آوگزنی سورتگز.

١٥٠) سلامتلك ایچون الڭ یاخشی ایچملك صاف صودر. ایسلهنگان یاکه بوزلی وقارلی صولر، کول وصاز صولری اچمکدن صاقلانگز. آشاغاندن ایکی ساعت اوتمی طوروب هم اویقودن طورو ایله، تیرلهگهندن صوڭ صالقون صو استعمال ایتمهگز.

١٥١) سوت وقهوه، چای وقاقاو، لیمون صولری ایچارگه موافق نرسهلردر. یاخشی سوت الوغ وکچوکلر ایچون سگوی ینگل ایچملکدر. قهوه اگرده سوت ایله ایچلسه، آش سگوگه قوت بیرر، لکن اسسی مملکتلرگه مناسب بر ایچملکدر. آرتق کوب بولماسه چای، صالقون مملکتلرده فائدهلی ایچملکدر، معدهگه قوت بیرر، قایغو سببندن تهنلری ضعیفلنگان کشیلرگه یاردم قیلور. لیمون صولری اسسی کونلرده فائدهلی ایچملکدر.

Из фондов Российской национальной библиотеки

١٥٢) ایشتو وایسنه‌و هم کورو قوتلوینی ضعیفلندرگانلگی وصولشنی ناراینقانلغی، اشتهانی هم بترگانلگی ایچون اصلا تماکو ایچمه‌گز.

١٥٣) مالارنی خراب ایتارگه، اولوم خسته‌لکلوینی کیتوررگه سبب بولغان ایچون ایسرتکچلرنک هر تورلیسندن بیك صاقلانگز وموندلرنی استعمال ایتوچیلر ایله حتی دوست وبلش‌ده بولماگز.

ضیافت ادبلری

١٥٤) قوناق چاقرغانده‌ایرته‌رك خبر ایتگز. قوناقلرنی آچیق‌یوز وحرمت ایله قارشو آلگز وهر کیمنی یرلویرینه اوطورتگز.

١٥٥) نی قدر لذتلی بولسه‌ده، آشلرگزنی اوزگز مدح ایتمه‌گز، آشار ایچون قوناقلرنی قستاماگز، قوناق‌ایتوچینك وظیفه‌سی ایسه قوناقلر حضورینه آش‌کیترو بولوب آشاو وآشاماو قوناقلرنك اوز اختیارلرنده‌در.

١٥٦) قوناقلرنك هر بری ایله آزبولسه‌ده یانلرنده بر آز اوطوروب سویله‌شگز، کیتکان وقتلرنده شادلق ایله ایسانله‌شوب رحمت أیتوب قالگز.

١٥٧) قوناقغه چاقرلسه‌گز بیلگولنگان وقتندن بر آز دقیقه‌لر مقدم بارگز، یورت ایه‌سی ایله شادلق اوزرنده قارشو بولگز. مجلس‌گه باردن برر مانع بولسه بارا آلماوگزنی بلدروب خبر یبارگز.

١٥٨) ممکن بولغانده اوزگزگه مناسب کشیلر یانلرینه اوطورگز، مجلس هم آشاوادبلرینی کامل ایله‌گز، هرنی قدر سویمه‌گان آشگز بولسه‌ده سویمه‌وگزنی بلدرمه‌گز، آشلرنك گوزل بولماوندن بحث ایتمه‌گز، اشتهاگز بولغانلرینی آشاگز، بولماغانلرینی قایتارگز، بولدروب آلماگز.

١٥٩) آش تمام بولوب، قوللر یوولغاچ خواجه‌غه رحمت اوقوپ ایسانلشوب کیتگز.

١٦٠) بر کشی مجلسنده ایکنچی برینك مجلسندن وآشلری لذتلی بولماوندن ویاکه باشقه عیبلرندن سوز سویله‌مه‌گز. چاقرلماغان مجلسلرگه

Из фондов Российской национальной библиотеки

بارماڭز. آش و طوی مجلسلرنده باشقه‌لر ایله کونله‌شوب اوز حالڭزدن آرتق مال اسراف ایتمه‌ڭز.

۱۶۲) وقت آلتون بولغانی ایچون، بر ساعتدن آرتق وقت اوته‌چك مجلسلرگه بارماڭز و باشقه‌لرنڭ عمرلرینی اسراف ایتاچك مجلسلرنی اوزڭزده یاصاماڭز.

زیارت

۱۶۳) قارنداش و یاقین دوستلرڭز کیلگانده آچیق یوز ایله قارشو آلڭز. لائق بولغان اورنلرینه اوطورتوب حاللرینی صوراڭز. کیتدکلرنده ایسانله‌شوب قالڭز. اگرده کیلوچیلر الوغ کیمسه‌لر بولسه‌لر رحمت أیتڭز.

۱۶۴) زیارت ایچون کیلگان کشیلرگه اویقوده یاکه اویده یوق دیب خبر بیردرمی نیچك بولسه‌ده اوزڭز قارشو آلورغه طریشڭز. زیارت ایتوچیلرنڭ اوزلرینه‌ده زیارتلرینی قایتارڭز.

۱۶۵) یازو واوقو ایله شغللنگان وقتڭزده کیلوچیلر بولسه: «سزلرگه آور کیلمازلك بولسه شغلمنی تمام ایتارایدم» دیب رخصت صوراب شغلڭزنی بترڭز وصوڭره آلار ایله مشغول بولڭز.

۱۶۶) یوز، قولڭز توزانلی، کیوملرڭز کرلی بولغان حالده یاکه یغمور واش وقتلرینه مخصوص کیوملرڭز ایله هیچ کمنی زیارت ایتمه‌ڭز و زیارت ایچون کیلوچیلرگه قارشو بولماڭز.

۱۶۷) زیارتگه کیتدکڭزده اوی خواجه‌سینه ایکی اوچ مرتبه‌گه قدر اوزڭزنڭ بارلقڭزنی بلدرڭز، همیشه‌ده بر خبر بولماسه قایتوب کیتڭز.

۱۶۸) شهرلرده بولغان کیمسه‌لرنی زیارت ایتدکڭزده، آرالرنده بر آز طوروب، اوچ مرتبه زڤانوق بیرڭز، اما خبرسز نیسز ترزه طوغروسنده یاکه باشقه بر یرده طوقتاب تیك طورماڭز.

۱۶۹) بارغان کیمسه‌ڭزنڭ اویده یوقلغی خبر بیرلسه کیلگانڭزنی بلدرو

ایچون، زیارت کاغدگزنی بیروب قالدرگز. بارغان یرگزده هر نی قدر
ایشك آچیق بولسه‌ده خبر ایتمی طوروب اوی ایچینه کرمه‌گز.

۱۷۰) قبول ایتولسه‌گز خواجه‌غه آچیق یوز ایله سلام بیرگز، اگر ده بر کیمسه ایله سویله‌شوده یا که باشقه بر شغلده بولسه اشی تمام بولوینی کوتوب بر طرفده طوروب طورگز. اوقو یا که یازو ایله شغللنوده بولسه، نی اوقو-غانلغینی ونی یازغانلغینی صوراماگز.

۱۷۱) زیارتدن مقصود، بر کیمسه‌نك اوی ایچنده بولغان حاللرینی بلو توگل بلکه دوستلق کورساتمکدر. شونك ایچون بارغان کشیگزنك نرسه‌لرینی تفتیش ایتمه‌گز، کتابلرینی یازولرینی آقتارماگز. اوز اسمگزگه بولمغان مکتوبلرنی قولگزغه آلماگز.

۱۷۲) زیارت، گوزل بر عادت بولسه‌ده عادت طشنده کوب قیلمه‌گز. شهرلرده ایرته ساعت سیگزدن الك وکیچ ساعت طوقزدن صوك هم وقتلری بیلگولی بولغان آش وچای وقتلرنده زیارت ایتمه‌گز.

۱۷۳) اوقو واوقتو ایله مشغول شاگردلر ومعلملر، کانتورا ومحکمه‌لرده مشغول بولغان یازوچی وخدمت ایتوچیلر هم‌ده صاتوچیلرنك شغل وقتلرنده زیارت ایتمه‌گز وشغل وقتلرندن باشقه‌ده‌ده یانلرده اوزاق اوطورماگز.

۱۷٤) وعده قویغان بولسه‌گز وقتنده ساعتنده بارگز، کوتدرمه‌گز. بورر تورلی مانع بولو سببندن باررغه ممکن بولماسه بارا آلماوگزنی بلدرگز.

۱۷۵) سفرده‌گی دوستلرگزغه مکتوب ایله اوز حاللرگزنی بلگرتگز، اوزگزگه یازسه‌لر جوابینی بیرگز. مکتوبلرگه جواب بیرمگان دوستلرنی لطیف صورتده شلته ایتمك ممکندر

خسته‌لرگه زیارت

۱۷۶) قارنداشلرگز، دوستلرگزنك خسته‌لنولرینی ایشتسه‌گز حاللرینی صورارغه بارگز. ناگاه یانلرینه کرودن عذر بولسه اول وقتده خسته‌نك

Из фондов Российской национальной библиотеки

حالینی اویده بولغانلردن صوراو ایله قناعت ایتکز.

۱۷۷) عیادەگه بارغانده خسته یاننده اوزون مدت اوطورماکز. کوکلینه آور کیلەچك ویا قایغولی سوزلرنی سویلەمەکز.

۱۷۸) خستەلگینه سبب بولاچق نرسەلردن صاقلانماوی ایچون آنی شلته ایتمەکز. بلکه ممکن قدر شکایتلرینی تکلاکز وکوکلینی راحتلندرکز، باطرلاندرکز، صبرغه دعوت ایتکز، قورقوتماکز وآز کونلردن شفا تاباچغنی امیدلندرکز وسلامتلگی ایچون دعا قیلکز.

تعزیه ادبلری

۱۷۹) قایغو کیلگان کیمسەنك قایغوسینی ینگللندرگه طرشکز، قایغولرغه صبر ایتارگه ترغیب ایتکز، صبر ایتوچیلرگه وعده ایتولگان ثوابلرنی خاطرینه کیتورکز، «انا لله...» آیت کریمەسینی اوقوکز. شوشی اشلر تعزیەدر.

۱۸۰) یاقنلرکزدن بری وفات بولسه اهلینه تعزیه ایتکز. حسرتلرینی اورتاقلاشکز. جنازەسینه بارکز، اشلرینی برگه کورکز.

۱۸۱) تعزیه وقتنده قایغولی بولوب کورلکز و قایغونی بلدررلك کیوملرکزنی کیوکز، کولمەکز و اویناماکز، قایغودن باشقه سوز سویلەمەکز. قایغو علامتی توگل اشلرنی اصلا اشلەمەکز.

کیوم ادبلری

۱۸۲) کیوم کیمك طوغرسنده اعتبارلی بولکز. کیوم کیمكدن مقصود، صالقون وقزولقدن صاقلانو، خلقلرغه کورکام کورلودر. شونك ایچون کیوملرکز اوشبو مقصودغه موافق بولسون، آرتق بایلق هم‌ده عمر اسراف ایتلماسون.

۱۸۳) کیوملرکزنی صاقلاب و پاك روشده کیوکز. تیر ایسی کیلمەسون

ایچون کولمه‌ك واشطانلرڭزنی آلماشدروب طورڭز. خلقغه کورکام صفتده کورلڭز. اوست باشنڭ تربیه‌سز بولوی یالقاولق وبچراقلق علامتیدر. عادتده یبارله طورغان توکلرنی تنده یورتمه‌ڭز. لکن ساچلرڭزنی و میوقلرڭزنی زینتله‌ب عمر اوزدرماڭز.

١٨٤) بر قدر بهالی بولسه‌ده، قاراوده تکلفسز اما اوزاق توزوچان کیوملر صایلاڭز. توسی گوزل، چداوی آز بولغان کیوملرنی صایلاو دنیا علمندن خبرسزلك علامتیدر.

١٨٥) موده سویله‌مه‌ڭز، موده ایشتمه‌ڭز، موده ایله عمل ایتمه‌ڭز، موده ایله بلش بولماڭز. موده، ایسرتکچ و یا که اوطش روشنده بر بلادر.

١٨٦) کیوملك آلغانده نوسه‌لرنڭ قیمتلری ایله عمرلرینی برابر کیتروب حساب ایتڭزده قایوسی ارزان بولاچق بولسه شونی آلڭز. مباح زینتلرده ضرر بولماسه‌ده کیملرڭزگه خوشبوی توگوب یورمه‌ڭز، بلکه تنڭزنی وکیومڭزنی پاك یورتورگه عادتلنڭز.

١٨٧) کیوم کیمك طوغروسنده اوزڭزگه ایش توگل خلقلرغه، صایصقان کبی ایارمه‌ڭز. حالڭز ودرجه‌ڭزگه یا که وقتینه مناسب توگل کیوملرنی کیمه‌ڭز.

١٨٨) کیومنی کمالات حساب ایتمه‌ڭز، آنڭ ایله ماقتانماڭز، باشقه‌لرنڭ کیوملرینه مسخره کوزی ایله قاراماڭز، خلق آلدنده کیوملرڭزگه قاراب طورماڭز، کوڭلی کیباك بولغان کشینڭ طشی یفاك بولوونده بر معناده یوق ایدکنی هیچ وقت اونوتماڭز.

١٨٩) بیك قسقان و بیك ایرکن کیوملرنی توگل، بلکه باشنی قزودن و آیاقلرنی صالقوندن صاقلار روشده‌گی کیوملرنی اختیار ایتڭز.

سویله‌شو ادبلری

١٩٠) سویله‌شکانده آرتق قچقرماڭز و آرتق آقرونده سویله‌مه‌ڭز تشلرڭزنی قسماڭز بلکه گوزل و قسقه هم آچیق سویله‌ڭز. تلڭز ایله

Из фондов Российской национальной библиотеки

ایرنلرڭزنی یالاماڭز، تشلرڭز ایله طرناقلرڭزنی اوزمه‌ڭز.

۱۹۱) آدم بالاسینڭ کوڭلنده بولغان یومشاقلق وقاتیلق کبی نرسه‌لرینی آچوب بیروچی، علم و ادب هم معرفت کبی نرسه‌لرنی کورساتوچی نرسه‌سی تل‌در. شونڭ ایچون تلڭزنی راستلقدن باشقه نرسه ایچون قوزغاتماڭز، تربیه‌سز سوزلر سویله‌مه‌ڭز، انساننڭ سلامتلگی تلینی صاقلاونده‌در.

۱۹۲) آرتدروب سویله‌مه‌ڭز، اما اصلا یالغان سویله‌مه‌ڭز، غیبت ایتمه‌ڭز و سوز یورتمه‌ڭز، بلمه‌گان نرسه‌لرڭزنی سویله‌رگه کرشمه‌ڭز. بر کیمسه سوز باشلاسه آخری سزگه معلوم بولسه‌ده سوزی بتماز بورون قویوب کیتمه‌ڭز.

۱۹۳) بر کیمسه‌نڭ یاڭلش سویله‌وینی بلسه‌ڭزده «یاڭلش سویلیسن» یاکه «بیلمیسین» دیمه‌ڭز. بلکه خاطرینه کوچ کیلماز صورتده یومشاقلق اوزرنده طوغریلقنی کورساتڭز.

۱۹۴) یاڭلش سویله‌گانلگڭز معلوم بولسه «خطا ایتدم» دیودن عارلنمه‌ڭز. سوزڭزنڭ خطالغی باشقه‌لر طرفندن کورساتلسه خطا توگللگینی یاخشی بلسه‌ڭز، قچقرشمی‌غنه ادب ایله جواب بیرڭز. سوزڭزنڭ طوغریلغنی تاوش قوتی وآچو ایله توگل بلکه یومشاقلق‌و دلیل قوتی ایله اثبات ایتڭز.

۱۹۵) عام مجلسلرده آدم تننده بولغان عیبلر حقنده سویله‌شمه‌ڭز، بر کیمسه‌حقنده‌بولغان یاراماز سوزنی باشقه‌لردن کوچروب بولسه‌ده حکایت ایتمه‌ڭز.

۱۹۶) باشقه‌لرغه فرصت بیرمی بتون وقتنی سزگنه سویله‌ب اوتکارمه‌ڭز. کوڭلڭزنی تل آرتندن توگل، بلکه تلڭزنی کوڭل آرتندن یورتڭز، آدمچیلك سوزده توگل، بلکه اشده ایدکندن غافل بولماڭز.

۱۹۷) بیوك کیمسه‌لرگه خطاب ایتارگه طوغری کیلسه «حضرتڭز، جنابڭز، ذات عالیڭز، سز» کبی حرمت سوزلری استعمال ایتڭز. باشقه‌لرنڭ سوزلرینی یاخشی آڭلامی طوروب: «درست شولای!» یاکه: «یوق آلای توگل!» دیمه‌ڭز،

۱۹۸) اوزڭزنی وبالالرڭزنی‌غنه سویله‌ب عمر اوزدرماڭز، ایارچینلر ڭزنی مدح ایتمه‌ڭز، آتا بابا هم‌ده نسل وقبیله هم استاذلرڭز ایله ماقتانمه‌ڭز،

Из фондов Российской национальной библиотеки

انسان اوغلی اوزی کمالاتدن محروم بولسه، باشـقه طرفدن کمالات کیلمازلـگینه محکم اعتقاد ایتگز.

۱۹۹) بر نرسه صورادقلرنده هر نی قدر خوش وقتگز بولماسه‌ده ادبلی جواب بیرگز. صورالغان نرسه قولـگزده یا کوگلـگزده بولماسه عذر کورساتگز، سوزگزنی قایتارونی اوتنوچی بولسه تکرار سویله‌گز، تکرار ایشتورگه محتاج بولسه‌گز: یومشاقلق ایله‌گنه قایتاروب صوراگز.

۲۰۰) فکرگزنی اظهار ایتارگه بولسه‌گز ایك الك بحثنی گوزل آگلاگز و شوندن صوك کرشگز، اوز فکرگزگه اوزگز حیران قالماگز. سوزگز ایچون آند ایتمه‌گز. اوز فکرلرینه حیران بولو نادانلر عادتی، آند ایتو و: «بو سوزنی درست سویلیم» دییو، یالغانچیلق علامتیدر.

۲۰۱) بر کشی‌گه قارشو سویله‌رگه مجبور بولسه‌گز: «یوق آلای توگل بلـکه بولای!» دیمك کبی عوام‌چه قیلانمی بلـکه «سز سویله‌گانچه‌ده بولور، لـکن مین بولای توگلمی دیب ظن ایته‌م» یا که «مینم فکرمه بولای کیله» مثالنده کوگللی سوزلر سویله‌گز. آچیق بلمه‌گان نرسه‌لرگز حقنده، کشی ایله قچقرشماگز.

۲۰۲) ضرورت بولماغانده حسرتلی خبرلر سویله‌مه‌گز، ادبسز سوزلرنی اوزگزغه‌ده آلماگز و امانت قیلنغان سوزلرنی فاش ایتمه‌گز. سر صاقلامق عقللی کیمسه‌لر اشیدر.

۲۰۳) هیچ آدم‌گه لعنت و قهر دعا قیلمه‌گز، هیچ کیمنی سوکمه‌گز و هیچ کیم‌گه طعن و بهتان ایتمه‌گز. حاجت اوته‌گان وقتده سویله‌شمه‌گز، مؤمن و باشقه کیمسه‌لرنی قورقتماگز. اوچونچی کشی آلدنده ایکیگز یاشرین سوز سویله‌مه‌گز. اوصال اش آرتندن یورو چیلرگه یول اوگره‌تمه‌گز، جناب اللهنك بر تل و ایکی قولاق بیروونده، ایشتکان نرسه‌لرنك یالـگز یاریمینی‌غنه سویله‌رگه تیوش بولوینه اشارت بارلغندن غافل بولماگز.

Из фондов Российской национальной библиотеки

ریاضت ادبلری

٢٠٤) قاعده‌سی ایله بولسه ریاضت ـ فکرنی اویاندرر، قان یوروینه یاردم بیرر، عضمنی یاخشیلاندرر، سکرلرنی قوتله‌ندرر، اشتهانی آرتدرر، ذهننی آچار، مطالعه‌هم فهم‌گه رغبت ایتدرر. شونك ایچون آوللرده بولغان وقتکزده یورت و قرخدمتلرینی ایتکز آتلرغه منوب بورگز، صوغه توشوب بوزگز، قوش تاوشلرینی تڭلاگز. قول آیاق، سڭر و باشقه تامرلرگزنی حرکتسز طوتماگز، شهرلرده بولسه‌گز بعض وقتلرده‌غنه بولسه‌ده باغچه‌لرغه بارگز، تاغ اوستلرینه چقگز، صو بویلرنده یاشل اولن اوستلرنده. اورمان و ئه‌ره‌مه بویلرنده بورگز، گوزل هوالر ایسنه‌گز.

٢٠٥) جای کونلرنده ایرته طورگز، ممکن بولغانه تاڭ وقویاش چیقغان وقتلرده اویلرنڭ طشلرنده بولگز. لطیف نرسه‌لردن، موگلی تاوشلردن عبرتله‌نگز، الوغ وبیوك بولغان جانلر دنیاسندن اوشبو طغز همده بیك مشقتلی بولغان دنیاغه بر ایکی کونلك مسافر بولوب کیلوگزنی اونوتماگز.

٢٠٦) ریاضت صوگنده صو ایچمه‌گز و بر ایکی ساعت وقت اوتمی طوروب آشاماگز و آشگز سگه‌ی طوروب ریاضت ایتمه‌گز، ریاضت ایچون گوزل هوالی یرلرنی صایلاگز.

دین ادبلری

٢٠٧) هر نرسه‌نی بار ایتکان و بزلرنی گوزل صورتده یاراتوب عقل نعمتی بیرگان مرحمتلی الله تعالی حضرتینه اخلاص اوزرنده قللق ایتکز ومحبت ایله الله تعالی بیورقلرینی یرینه کیتوررگه طریشگز

٢٠٨) قللق دیمك، کون اوزون نماز اوقو و ذکر آیتو یاکه جمیع اشلرنی بر یاقغه قویوب‌ده مسجد وتکیه‌لرده یاتو ویاکه زیارتلرگه یورو

توگل، بلکه الله تعالی بیورغان بورچلرنی اوستدن توشرو، خلق ایله گوزل معامله قیلو، رحمتلی و شفقتلی بولو هم گناهلردن صاقلانودر.

۲۰۹) رسول الله کیتورگان اسلام شریعتینه، اوز بلدکگز ایله بر حرف آرتدرماگز و بر حرف کیمتمه‌گز، سعادت ایسه خالص شریعتده‌در، بونی هر وقت خاطرگزده طوتگز.

۲۱۰) کیوملرگزنی و تنلرگزنی کر و پچراقلردن پاکله‌وگز کبی کوگلگزنی ده نفاق، آلداو، کینه و حسد، آچو و ظلم کبی بوزوق خلقلردن پاك ایتگز.

۲۱۱) الله‌غه شکر ایتو و الله تعالی‌نك اخلاصلی بنده‌لری ایله بر یرده جیولوب دوستلق پیدا قیلو نیتی ایله نمازلرنی ممکن قدر جماعت ایله اوقوگز. روزه طوتقان وقتگزده نیتگز نفسنی تربیه ایتو، صبرغه عادتلندرو، فقیر و مسکینلر حاللرینی تجربه قیلو و مالگزدن زکات بیرگانده نیتگز جومردلقغه عادت ایتو، سارانلق کبی بوزوق خلقدن نفسنی صاف قیلو، فقیرلرنی شادلندرو و همده حج قیلغان وقتگزده نیتگز اسلام قارنداشلر ایله تانوشو، مشقتلرگه عادتلنو و سیاحت ایتوب عبرت آلو بولسون.

۲۱۲) پیغمبرلر، خلقلرنی حق یولغه دعوت ایتار ایچون الله تعالی حضرتندن یبارلگان و جمله‌سی ده جناب اللهنك حق ایلچیلری و گناهدن پاك بنده‌لری بولدقلرندن، جمله‌سینی چن کوگل ایله سویگز.

۲۱۳) مبارك دینمز، بو دنیادن آخرتگه باراچق طوغری یولمز و حسرت وقتلرنده آستینه کروب صغناچق یرمز، مشقتلرده راحت کوره‌چك یاردمچیمز وجمله قورقولرده امید ایناچك اورنمز بولغانلقدن آڭا محکم یابشگز.

۲۱۴) ثواب وعذابلر، فائده وضررلرنی، جمله عمللرمزگه بولاچق جزالرنی بزگه هر وقت خبر بیروب طوروچی مرشدمز، قرآن شریفنك حق و مبارك کتاب ایدکینه محکم اعتقاد ایتگز.

۲۱۵) دنیانك اڭ آور ساعتی بولغان اولم ایسکه‌گی وقتنده الملرنی یینگل ایتوچی بولغان اسلام دینمزگه آزاو تشلرگز ایله یابشوب هر برسوز واشکرده الله‌غه تقوالق اوزرنده بولگز.

Изфондов Российской национальной библиотеки

٢١٦) آخرت الوشلرندن محروم قالونی تله‌مه‌سه‌ڭز ایزگو بنده‌لر یوللرنده یورڭز، بوزوق کیمسه‌لرگه یار بولمه‌ڭز، خلقلردن گیزلی طوتاچق اشلرنی اللهدن صورامه‌ڭز واللهنڭ رضا بولمیه‌چق نرسه‌لرینی قیلمه‌ڭز.

٢١٧) مسجدگه کرگانده ادب ایله کرڭز ومسجد حرمتینی یباره‌چك نرسه‌لردن صاقلانڭز.

٢١٨) اشلرڭزنڭ خیر بولوینی اللهدن صوراڭز، کوڭلڭز یوقارغان وقتلرده، دین ودنیا کیره‌کلرینی خصوصا اوزڭز وبالالرڭز وجمله ذریتڭز ایچون ایمان ایله دنیادن کیچو حقنده دعا ایله‌ڭز.

٢١٩) جمله حاجتلرڭزنی، اللهنڭ اوزندن طوغری صوراڭز. بلمادکڭز تللرده بولغان دعالقلرنی اوقومی بلکه اخلاص کوڭلڭز ایله، بلدکڭز تل ایله صوراڭز والله ایله ایکی آراڭزغه اولك وترکلردن هیچ کیمنی واسطه قویماڭز ونذر أیتمه‌ڭز، فلان شیخ حرمتینه دیب صوراودن زنهار صاقلانڭز. رسول اکرم طرفندن خبر بیرلماگان مدتده هیچ کیمنڭ سعادتی وشقاوتی ایله شهادت بیرمه‌ڭز.

٢٢٠) اوز اعتقادڭزنی وعمللرڭزنی رسول اکرم یولینه موافق ایتارگه طرشڭزده باشقه‌لر ایله مشغول بولماڭز. هیچ کیمنی «بدمذهب» و«کافر» دیب سویله‌مه‌ڭز، تلڭزنی موندی اشلرگه عادتلندرمه‌ڭز.

٢٢١) اللهنڭ بیورغان فرضلرینی قویماڭز، طیغان اشلری یاننده یورمه‌ڭز، عالملرنی حرمتلی طوتڭز وهر وقت کوڭلڭزنی توزوك بورنڭز، کوڭل توزوك بولسه بتون تن توزوك بولور.

٢٢٢) قرآن اوقولغانده معناسینی کامل بلماسه‌ڭزده جناب اللهنڭ سوزلری دیب الوغلاب تڭلاڭز، چیتلرگه قارانماڭز، اویناب اوطورمه‌ڭز.

٢٢٣) قارتلغڭزدن مقدم بولغان یاشلك کونڭزنی، خسته‌لکدن الك سلامتلکڭزنی، فقیرلکدن الك بایلغڭزنی، شغلدن مقدم ایرکنلك ساعتلرینی وفات بولمازدن مقدم ترکلك کونلرڭزنی غنیمت بلڭز.

صوڭ

Из фондов Российской национальной библиотеки

حقی ١٢ تین.

Из фондов Российской национальной библиотеки

Из фондов Российской национальной библиотеки

Татар.
3 - 2593 а